

30. 7. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Může vedle náhrady škody za pracovní úraz náležet i odškodnění podle občanského zákoníku?

Od účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění, se nad touto otázkou zamýšlela celá řada právníků. Nejvyšší soud dne 10.3.2020 vydal rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 710/2019, ve kterém nastínil řešení, kdy v situaci, kde dle zákoníku práce není na odškodnění nárok, by mohl existovat nárok na odškodnění dle občanského zákoníku.

Dva pozůstalí - zletilé děti - se vůči zaměstnavateli domáhali náhrady nemajetkové újmy, která jim byla způsobena tím, že jejich otec zemřel při pracovním úrazu, čímž došlo k zásahu do jejich osobnostních práv. Zaměstnavatel jejich nárok odmítal s tím, že k smrti zaměstnance došlo pochybením samotného zemřelého. Dále argumentoval, že vzhledem k tomu, že pozůstalí jsou zaopatřenými dětmi a jednorázové odškodnění pozůstalých náleží jen dětem nezaopatřeným (§ 378 odst. 1 zákoníku práce).[\[1\]](#)

Soudy prvního a druhého stupně pozůstalým částečně vyhověly s tím, že odpovědnost žalovaného stavěly na kombinaci pracovněprávní a občanskoprávní odpovědnosti. K dovolání zaměstnavatele (žalovaného) celou otázku znovu posuzoval Nejvyšší soud ČR.

Ten zde uzavřel, že jednorázové odškodnění pozůstalých podle zákoníku práce náleží pouze v zákoníku práce vymezených případech a tento okruh nelze dále rozšiřovat o další pozůstalé. Pokud tedy zákoník práce stanoví, že jednorázové odškodnění náleží pouze nezaopatřeným dětem, nelze je poskytnout dětem zaopatřeným. K tomu nelze využít ani ustanovení občanského zákoníku[\[2\]](#), které upravuje rozsah nemajetkové újmy spočívající v duševních útrapách při ublížení na zdraví a usmrcení.

Nejvyšší soud však v tomto případě dospěl k závěru, že způsobení úmrtí člena rodiny je neoprávněným zásahem do soukromí členů rodiny. To koresponduje i s výkladem Ústavního soudu, který do respektu k soukromému životu zahrnuje i právo rozvíjet vztahy s dalšími lidmi, včetně (samozřejmě) členů rodiny. Odčinění nemajetkové újmy způsobené zásahem do absolutního osobnostního práva je tak možné podle obecné úpravy odškodňování újmy občanského zákoníku[\[3\]](#).

Z toho tedy vyplývá, že povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu v důsledku zásahu do osobnostního práva má jen ten, kdo do tohoto práva zasáhl zaviněným porušením povinnosti stanovené zákonem; zavinění se přitom předpokládá.

Soud prvního a druhého stupně tudíž pochybily, pokud vycházely jen z toho, že zaměstnavatel za škodu odpovídá podle pracovněprávních předpisů. Tam uplatňovaná objektivní odpovědnost za škodu se vztáhne jen na ty náhrady, které upravuje přímo zákoník práce. Vzhledem k tomu, že o tuto náhradu se nejednalo, měly soudy řešit, zda zaměstnavatel zaviněně porušil nějakou povinnost stanovenou zákonem, jaké bylo dáno zavinění a zda byla příčinná souvislost mezi tímto porušením a škodlivým následkem (smrtí zaměstnance).

Nejvyšší soud věc vrátil odvolacímu soudu.

Co z toho plyne? Souběh odpovědnosti za škodu podle zákoníku práce a občanského zákoníku je zcela jednoznačně možný. V případě odpovědnosti podle zákoníku práce je ale třeba postupovat podle pracovněprávních předpisů a v případě odpovědnosti podle občanského zákoníku je třeba držet se pravidel a podmínek podle občanského. Kombinovat jednotlivá pravidla nelze. V tomto případě nepatřili pozůstalí mezi ty, které k vyplacení jednorázového odškodnění opravňuje zákoník práce. Jak bude ale posouzena situace, kdy pozůstalým bude podle zákoníku práce vyplaceno jednorázové odškodnění? Budou se moci domáhat plnění i za zásah do osobnostního práva? A pokud budou podmínky splněny, jak soud zohlední skutečnost, že již plnění podle zákoníku práce obdrželi nebo obdrží? Na tuto otázku nás ještě odpověď čeká.

Konkrétní otázka řešená v tomto případě, tedy otázka, zda jednorázové odškodnění, které neslouží pouze k zajištění, ale i k odčinění citové újmy, patří i zaopatřeným dětem zemřelého zaměstnance, bude vyřešena od 1.1.2021 změnou zákona - odškodné vypláceno těmto osobám bude a jeho výše je (stejně jako u ostatních oprávněných osob) stanovena nejméně jako dvacetinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství zjištěný za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém právo na tuto náhradu vzniklo.

Mgr. Veronika Odrobinová,
partner

[GT Legal, advokátní kancelář, s.r.o](#)

Muchova 240/6
160 00 Prague 6

Tel.: +420 224 813 299
e-mail: office@gt-legal.com

[1] 1.1.2021

[2] § 2959 občanského zákoníku

[3] § 2894 občanského zákoníku.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikатурní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)
- [Dvojí zvýšení podpory v nezaměstnanosti k 1. 1. 2026](#)